

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMÂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

ADEVER SI LUMINA

JUSTITIE SI LIBERTATE

DIRECTOR: PETRE BORS

PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an 30 Lei
Pe 6 luni 16 »
Pe 3 luni 8 »

Studentul plătește pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUCȚIA INTERZISĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

No. 5, CALEA RAHOVEI, No. 5

Un număr vechiu 2 Lei

 Cine primește două numere consecutive din acest ziar se consideră ca abonat.

S U M A R

Scoala nouă de antropologie criminală, discurs pronunțat de d-l M. Șuțu, procuror general la Curtea de Apel din Iași, cu ocazia deschiderii anului judecătoresc 1895-96.

Jurisprudența Română :

Inalta Curte de Casație secția I-a : *Baron M. de Valdberg cu Adela Cogălniceanu și alții.*
Informațiuni.

In numărul 31 de la 3 Septembrie cor., am promis a publica toate discursurile ținute la Curțile de Apel cu ocazia deschiderii anului judecătoresc 1895—1896.

Procurându-ne importantul discurs ținut de d-l M. Șuțu, procurorul general al Curții de Apel din Iași, care a tratat cu multă competență despre Scoala nouă de antropologie criminală, creată de Lombroso, ne facem o deosebită plăcere a-l împărtăși cititorilor noștri.

Iată acest discurs :

SCOALA NOUA DE ANTROPOLOGIE CRIMINALA

La deschiderea anului judecătoresc 1892—93 am avut onoarea să vă întrețin despre *Scoala nouă de antropologie criminală*, expunându-vă principiile ei fundamentale și reformele propuse pentru punerea lor în aplicare, precum și argumentele și considerațiunile principale cu cari partizanii școalei, așa numite *clasică*, combat nouele teorii.

Două împrejurări ivite de atunci incoace m'au determinat să vă atrag din nou atențiunea asupra acestor teorii, care merită să fie examinate sub toate punctele lor de vedere.

Cea d'ântăi împrejurare s'a produs în sinul Universității noastre. S'a susținut și se susține de pe catedră doctrina pozitivistă, făcându-se în același timp imputări nedrepte vechiului sistem penal, care se consideră ca fără putere pentru reprimarea criminalității. Acest suc-

ces neașteptat al pozitivismului este de natură a ne inspira oare-cari îngrijiri și mi s'a părut că noștra magistraților, interpreți fideli ai legii, pe care ținem o aplicăm, nouă ne incumbă să restabilim adevăratele principii, demonstrând slăbiciunea argumentelor cu cari se susține noua doctrină.

A doua împrejurare este publicarea actelor congresului din Bruxel. Știți că al treilea congres de antropologie criminală s'a întrunit la Bruxela în vara anului 1892; lucrările, însă, ale acestei adunări s'au publicat mai târziu. Din ele ne putem da seama exactă despre starea actuală a mișcării științifice provocată de școala italiană.

Mi-am propus, deci, să resum în câte-va cuvinte punctele esențiale ale doctrinei pozitviste și să expun, conform ultimelor date științifice, soluțiunea rațională a cestiunilor principale pe cari le ridică șa doctrină. Din această scurtă cercetare vom constata că pozitivismul nu a isbutit până în momentul de față să doboare principiile tradiționale ale dreptului criminal.

Nu voi reveni asupra faselor diferite prin cari a trecut noțiunea *omului delicuent*, concepută și dezvoltată de D. Lombroso, creatorul școalei noi.

Se știe că celebrul profesor a început prin a recunoaște și stabili un *tip criminal*, dupe anomalii organice anume determinate. Această organizațiune fiziologică de origine *atavistică*, ar fi identică cu aceea a omului primitiv, și delicuentul care înfățișează caracterele tipului ar avea tot d'o-dată și instinctele sêlbaticului. El este un *criminal născut*, incorigibil. Mai târziu, D. Lombroso părăsește în parte teoria *atavismului*, invocând aceea a *nebuniei morale* și admitând identitatea completă dintre criminalul născut și nebunul moral. În cele din urmă, combină teoriile anterioare cu aceea a *epilepsiei*, aparentă sau ascunsă, considerând această stare morbidă ca sorgintea comună a criminalității înăscute și a nebuniei morale.

Doctrina lombroziană, răspândindu-se în Italia cu aparițiunea scrierei *l'Uomo deliquente* (1871), apoi în

Europa, prin traducerea acestei opere în diferite limbi, luă imediat un mare avânt, câștigând adepți în întreaga lume științifică, ast-fel că la primul congres de antropologie criminală (Roma, 1885), unul din membrii adunării nu se sfi a declara că *tipul criminal* este definitiv dobândit științei.

Aceste succese repede se explică prin simpatia ce o inspiră școala nouă, deschidând căi până atunci neexplorate și întrebunțând metoda experimentală pentru stabilirea principiilor pe care se întemeia, când, însă, faptele s'au supus unui examen mai aprofundat, când partizanii nouilor teorii au procedat, la rândul lor, la observarea criminalilor din punctul de vedere anatomic și fiziologic, nu întârziară a cădea în flagrante contradicțiuni nu numai între ei, dar și cu învățătorul lor. În cât incertitudinea observațiilor antropologice și arătarea d-lui Lombroso însuși că, în definit, nu a găsit tipul complet al criminalului născut de cât în proporțiune de 40 la 100, slăbiră simțitor teoria tipului, care combătută de majoritatea învățaților la congresul din Paris (1889), fu puternic sdruncinată în sinul acelei adunări.

Atavismul, nebunia morală și epilepsia fură asemenea supuse unei critici riguroase, și s'a demonstrat că delicentul nu'î nici un sêlbatic, nici un nebun, nici un epileptic, și că, dacă nebunia și epilepsia împing uneori la crimă, de aici nu rezultă identitatea criminalului cu nebunul sau cu epilepticul.

Pentru a se proba că tipul criminal nu a fost respins în mod definitiv la congresul din Paris, s'a invocat faptul că, în ultima ședință a acestei adunări a fost numită, după propunerea d-lui Garofalo, o comisiune de 7 membri cu însărcinarea de a face observațiuni comparative asupra unui număr de 100 criminali și 100 oameni onești, și a prezenta rezultatul acestor observațiuni la congresul hotărât a se ține la Bruxelles în 1892,

Ce se întâmplă, însă?

Comisiunea nu se mai întrunește; iar la congresul din Bruxelles, întreaga școală italiană strălăcește prin absența ei.

Intr'o adresă către președintele congresului, în josul căreia vedem, pe lângă numele d-lor Lombroso, Ferri și Garofalo, încă 46 nume, mai mult sau mai puțin cunoscute, semnatarii motivează abținerea lor pe împrejurarea că hotărârea de mai sus a congresului din Paris nu fusese adusă la îndeplinire, ast-fel că programul congresului se găsea, precum se rostește adresa, lipsit de fundamentul faptelor, care singur ar fi putut da loc la o discuțiune în adevăr științifică și concludentă.

Imprejurarea invocată de reprezentanții școlii italiene era oare de natură a justifica refuzul lor de a participa la lucrările congresului? Programul acestuia nu se reducea la antropologia criminală propriu zisă; coprindea încă psihologia criminală și sociologia criminală, precum și aplicațiunile legale și administrative ale antropologiei criminale. D. Ferri, sociologul, și d-nul Garofalo, juristul școlii, ar fi fost pe terenul lor propriu în discuțiunea punctelor relative la aceste ramure ale științei. Cum să se interprete absența lor din mijlocul învățaților de toată

naționalitatea cărî s'au grăbit a răspunde la chemarea comitetului organizator, și hotărârea de a se abține de la desbaterile contradictorii deschise asupra tuturilor cesțiunilor, interesând antropologia criminală?

Această hotărâre se datorește, poate, sentimentului de solidaritate care domnește în sinul școlii italiene. Să vedem, însă, întru cât îndeplinirea dorinței congresului din Paris ar fi fost folositoare chiar pentru discuțiunea teoriei tipului criminal.

Trebue să notăm în astă privință că, de și propunerea d-lui Garofalo s'a admis în unanimitate, unii din membrii adunării, printre cari eminentii profesori Brouardel și Manouvrier puseseră în dubiū utilitatea unei asemenea măsuri. Acest din urmă, numit în comisiune, justifică pe deplin aprecierea sa într'un raport foarte dezvoltat prezentat congresului din Bruxelles, în numele său personal. Rațiunea principală pentru care lucrarea comisiunii ar fi dat, după părerea d-lui Manouvrier, un rezultat absolut iluzoriu, este, pe scurt, următoarea:

Comisiunea era chemată a examina un număr de criminali, din cari o treime asasinî, o treime violenți, o treime furî și un număr egal de oameni onești cu antecedente cunoscute. În cât privește categoria d'ântetii, ar fi fost neîndoelnic că, comparând o sumă de asasinî, cu o sumă de cetățeni veri-cari, comparațiunea s'ar face, în adevăr, între două serii de indiviți, deosebindu-se cel puțin prin o acțiune, eminentemente reprobă de morală și reprimată de lege. Asemenea certitudine, însă, ar lipsi cu desevîrșire în privința violenților și furilor. Când ne gândim la mulțimea actelor de violență, cari se comit zilnic pe toate treptele scării sociale, ne întrebăm, dice raportorul, dacă criminalii încarcerați nu constituie o simplă categorie de delicenți mai periculoși, poate, pentru liniștea publică, dar mai ușor priveghiați de poliție, și admiși de lege. Cât pentru furt, câte hoții pe cari legea le ignorează, iar societatea le tolerează, dacă autorii lor operează fără scandal și dacă mai cu seamă isbutesc. Studiul antropologic al deținuților nu ar fi, prin urmare, studiul criminalilor luați în întregul lor, și caracterele anatomo-fiziologice, pe cari le ar stabili examenul delicenților din închisori, nu s'ar putea considera ca formând adevăratul tip criminal în opozițiune cu tipul omului onest. Căci categoria criminalilor ar fi reprezentată prin tot ce este mai nemernic și inferior pe când categoria oamenilor onești ar coprinde criminalii superiori, pe cari nu'î vede temnița.

Pentru aceste motive, credea D. Manouvrier, că dacă membrii comisiunii, punând mai mult zel în îndeplinirea mandatului lor, ar fi căutat să se întrunească și ar fi dispus de timpul necesar pentru examinarea unui număr îndestulător de delicenți și de oameni presupuși onești, totuși asemenea studiu n'ar fi fost de nici un folos pentru deslegarea cesțiunii tipului criminal.

Raportul D-lui Manouvrier, venind în discuțiune, n'a găsit contradictorii în sinul congresului.

De alt-fel, teoria tipului a făcut obiectul mai multor rapoarte importante, adresate congresului, prin cari se stabilește pe deplin netemeinicia ei. Între alții, D-nii Houzé și Warnots, profesori la Universitatea din Bru-

xel, examinând cesiunea din toate punctele de vedere, ajung la concluziunea categorică că *nu există tip criminal anatomicesce determinat*, concluziune adoptată de congres.

Părerea generală a fost, deci, atât la Bruxelles, cât și la Paris, absolut defavorabilă față de d-lui Lombroso, în cât, dacă, la 1889, tipul criminal, după expresiunea distinsului criminalist Tarde, a fost redus la stare de fantomă pe cale de a dispărea, se poate zice că la 1892 fantoma a și dispărut.

Se invoacă, însă, pe autorul *sociologiei criminale*, căutându-se în scrierea d-lui Ferri argumente noi în favoarea tipului.

Dar, mai întâi este o deosebire însemnată între teoria d-lui Lombroso și aceea a d-lui Ferri. Acest din urmă îngrădește tipul în limitele cele mai restrinse. Înălăturând aproape toate anomaliiile organice indicate de d. Lombroso, d. Ferri consideră mai cu seamă liniile și expresiunea fisionomie, și nu stabilește de cât tipu distinctiv al ucigașului, determinându-l după ochii și mandibule. Apoi declară că dacă, într'un singur cas dintr'o mie, se poate recunoaște această specie de criminal, faptul ar fi de ajuns pentru demonstrarea existenței tipului.

S'a răspuns d-lui Ferri că, în mare parte, caracterele fizionomice sunt produsul vieții criminale însăși și că, în tot cazul, dacă antropologia isbutește a descoperi un singur ucigaș dintr'o mie, această știință perde ori ce utilitate practică.

Când vedem, în definitiv, pe d. Lombroso formând tipul criminal dintr'o sumă de anomalii fizice, psihice și biologice; pe d. Ferri admitând numai tipul ucigașului și limitându-l la prognatism și trăsorele fisionomie; pe d. Garofalo declarând (*criminologia*) că nici una din anomaliiile enumerate de d. Lombroso nu e constantă, de și ele se găsească mai des la delicuenți de cât la nedelicuenți, că dacă n'avem *tipul antropologic al criminalului*, avem de sigur, *trei tipuri fisionomice*, pe *asasinul*, pe *violentul* și pe *furul*, că, în fine, existența anomaliiilor psihice ale criminalilor este mult mai învedereată de cât existența anomaliiilor fizice; când vedem, zic, pe șefii antropologiei criminale așa puțin de acord între ei, ne mai putem oare îndoi despre existența tipului criminal?

Se susține, însă, că, dintre teoriile lombroziane, una cel puțin, existența *criminalului născut*, este admisă de generalitatea învățaților, cari se ocupa cu studiul omului criminal.

Lucrul nu e tocmai exact.

Teoria criminalului născut are numeroși adversari în știință. Congresul din Bruxelles s'a împărțit asupra acestui punct, și discuțiunea a urmat fără a se ajunge la concluziuni pozitive, încât nu se poate pretinde că cesiunea e rezolvită într'un sens sau altul.

De altmintrelea, care ar fi interesul ei din punctul de vedere practic? Teoria *criminalului născut* e strâns legată de *tipul criminal*. Criminalii născuți constituie în clasificarea antropologiștilor, despre care vom vorbi

ndată, o categorie specială de delicuenți, prezentând caracterele tipului criminal complet. Acest criteriū căzând, discuțiunea asupra criminalului nu mai are interes practic, într'un cât asemenea criminal, dacă există nu poate fi recunoscut în masa delicuenților.

Din cele expuse până aci constatăm că atât tipul unic sau multiplu al criminalului, cât și origina atavistică sau epileptoidă a crimei sunt respinse de știință. Concepțiunea lombrosiană a *omului criminal*, ingenioasă și atrăgătoare, lipsită, însă, de fundament științific, a fost cu desăvârșire înlăturată la congresele din Paris și Bruxelles.

Cu toate acestea trebuie să se recunoască d-lui Lombroso meritul de a fi introdus antropologia, sau, mai bine zis, biologia în știința penală, adică cercetarea științifică a stărei corporale și mintale a delicuenților. Nu doar că înainte lui patologia mentală nu căutase deja a stabili relațiunile dintre crimă și nebunie. D. Lombroso, însă, părăsind abstracțiunile psihiatriei și întrebându-se limbajul anatomiștilor, știu să atragă atențiunea asupra unei doctrine care părea așezată pe baze pozitive și să provoace ast-fel examenul mai aprofundat al crimei. Cercetările fiziologice și psihologice merg astăzi împreună cu studiul influențelor sociale asupra criminalității. Aceste cercetări sunt menite a servi la o organizare mai rațională a luptei împotriva crimei, nu, însă, răsturnând sistemul penal actual, ci întărindu-l prin găsirea mijloacelor celor mai eficace de represiune și de garantarea societății în contra recidivei și a demenței.

Să venim acum la rezultatele practice ale antropologiei criminale și să cercetăm dacă în adevăr aplicarea teoriilor pozitivistice e de natură a realiza foloasele însemnate pe cari le prevăd partizanii școlii noi.

Deosebindu-se de școala clasică prin aceea că studiază nu delictul, ci pe delicuent, și potrivește mijloacele de apărare socială după caracterele psiho-fiziologice ale criminalilor, școala nouă a trebuit, înainte de toate, să procedă la clasificarea acestora pentru a determina apoi sancțiunea penală aplicabilă fie-cărei categorii de delicuenți.

Se pretinde că această clasificare este eminentă științifică, pe când divisiunea infracțiunilor în *crime*, *delicte* și *contravențiuni* ar fi arbitrară și nebasată pe știință.

Mărturisim că nu înțelegem critica ce se face clasificării actuale a delictelor. Se știe că divisiunea tripartită, adoptată de mai toate legislațiunile penale, este o divisiune mai mult de ordine de cât de principiu. Din momentul ce s'a admis că faptele penale cele mai grave trebuie judecate de juriu, cele mai ușoare de instanțele polițienești, cele mijlocii de tribunal, legiuitorul a fost nevoit să deosebască diferitele categorii de infracțiuni, măsurând mai întâi pedeapsa dupe natura faptelor, luând, apoi, această pedeapsă ca baza divisiunii în crime, delicte și contravențiuni. Definițiunea art. 1 din codul penal nu are alt scop de cât a indica, dupe natura pedepsei, jurisdicțiunea în competența cărei cade

fie-care infracțiune. Impărțirea cea mai simplă și mai rațională a delictelor este în *intenționale și neintenționale* (în special *contravențiuni*). Sub-impărțirea celor d'întăiu în crime și delict propriu și se nu e de cât consecința pluralității jurisdicțiilor.

În cât privește pedeapsa, criteriul distinctiv al celor trei categorii de infracțiuni, determinarea ei nu poate să nu fie întru cât-va arbitrară, de oare-ce faptele penale nu se deosebesc între ele de cât prin gradul de imoralitate al agentului și importanța turburării aduse ordinii sociale, care nu comportă precisiune matematică. Totuși legiuitorul, apreciând răul intențional și răul material al infracțiunii, a căutat, pe cât este cu putință, să proporționeze pedeapsa cu delictul, lăsând judecătorului o latitudine îndestulătoare, ca între minimul și maximul ei, și cu ajutorul circumstanțelor ușurătoare, să aplice pedeapsa meritată în fie-care cas concret.

Să trecem la clasificarea pretinsă științifică a școalei noi.

Asupra acestui punct, ca și asupra cestiunii tipului, găsim pe criminaliștii italieni în deplin desacord. Fiecare propune un sistem deosebit. D. Lombroso distinge pe criminalul născut de restul delincenților, asimilându-l, precum am văzut cu nebunul moral. Alții positiști propun 3 sau 4 clase. D. Ferri împarte pe delincenți în 5 clase: *criminali nebuni, criminali născuți, criminali de obicei, de ocaziune și din pasiune*.

Identitatea criminalului născut cu nebunul moral nu este admisă de D. Ferri, și cu drept cuvânt; căci, dacă din punctul de vedere fiziologic știința este astăzi aproape în neputință de a caracteriza nebunia, nu e mai puțin adevărat că împrejurările cari înconjoară delictul constituie, în această privință, un criteriu neîndoelnic. Nebunul comite crima în mod inconștient, fără motive și fără scop, nu are complici; după săvârșirea faptului nu caută a scăpa justiției, nici cunoaște remușcarea. Așa numiții nebuni morali sunt niște bolnavi periculoși în contra cărora societatea este în drept a se garanta, internându-i în asile, dar rămân în afară de domeniul dreptului penal.

Dacă înlăturăm pe criminalii nebuni, găsim pe criminalii născuți în capul tuturilor clasificărilor școalei noi.

Se susține că acești delincenți sunt predestinați crimei, caracterele lor fizice, intelectuale și morale fiind de origine patologică. Criminalii născuți ar poseda o organizațiune specială a creierului și stigmatul de degenerescență n'ar fi de cât manifestarea exterioară a anomaliilor cerebrale. Constatarea lor mai frecventă la delincenți de cât la nedelincenți ar demonstra origina lor morbidă.

Adversarii acestei teorii susțin, la rândul lor, că alterațiunile organice se datoresc, în mare parte, traiului miserabil, condițiunile vicioase de alimentare și alcoolismului. Și dacă ele se observă mai des la criminali, lucrul se explică ușor prin aceea că densii se recrutează obicinuît în stratele inferioare ale societății. Medicul influențează ast-fel asupra condițiunilor fizice, modificând organismul omenesc.

Bine înțeles, nu discutăm, ne mărginim a reproduce concluziunile formulate de susțitorii și de adversarii existenței criminalului născut. Am arătat mai sus că cestiunea a rămas neresolvită la congresul din Bruxelles. Știința n'a ajuns încă să constate dacă caracterul condițiunilor patologice este congenital sau dobândit, cu atât mai puțin să stabilească natura cauzelor cari determină acest caracter.

Cum se deosebesce preinșii criminali născuți de celelalte categorii de delincenți, și aceste din urmă între ele?

Învățătorii școalei noi, simțind slăbiciunea criteriului tipului sau tipurilor criminale, vor să întemeieze clasificarea delincenților pe anomaliile psihice, luând de basă instinctul, gradul de inteligență sau puterea simțului moral.

Fără îndoială, atât delincenții cât și oamenii, în genere, se deosebesc între ei prin caracterul și facultățile morale. Este însă cu puțință de a stabili pe asemenea basă o clasificare exactă a criminalilor? Positiștii explică că criminalii născuți și criminalii de obicei sunt lipsiți de sentimente altruiste, pe când simțul moral ar exista mai mult sau mai puțin la criminalii de ocaziune și din pasiune. Nici un caracter psihic, însă bine lămurit, care să servească a distinge cu certitudine diferitele specii de criminali.

Apoi, admitând că asemenea clasificare ar corespunde cu realitatea lucrurilor și s'ar întemeia, în teorie, pe caractere psihice în deajuns specificate, încă știința n'ar fi în stare să determine categoria în care ar trebui așezat cutare delincenț particular. Cum s'ar putea aprecia instinctul și cumpăni simțul moral cu precisiunea necesară unei asemenea operațiuni?

Singura împărțire posibilă a criminalilor este în criminali de obicei și criminali de ocaziune. Aceste două categorii cuprind necesarmente toate clasele de mai sus, căci veri ce delincenț se poate considera ca delincenț de obicei sau de ocaziune. Dar această distincțiune este făcută de mult, este admisă de legiuitor și și găsește aplicațiunea ei în dispozițiunile legii relativă la recidivă.

De alt-fel, ar fi o eroare de a crede că școala nouă e basată pe studiul exclusiv al delincențului, iar școala veche pe studiul exclusiv al delictului. Nici e cu puțință a clădi un sistem penal rațional pe asemenea studii exclusive.

Cine nu știe că, atât înaintea juraților, cât și înaintea judecătorilor corecționali, se discută astăzi pe lângă elementele faptului delictuos, caracterul, moralitatea și antecedentele prevenitului, se ia în vedere vârsta, educațiunea, mediul social din care face parte, considerațiuni, cari toate sunt privitoare la delincenț, nu la delict.

Cât pentru școala nouă, ea nu poate înlătura examenul delictului, de vreme ce delictul constituie unul din elementele necesare pentru determinarea categoriei în care intră delincenț. Positiștii recunosc că diagnosticul criminalității nu se poate stabili înaintea comitei infracțiunii, căci din impregiurările cari înconjoară

faptul se vor deduce caracterele psihice ale delicuentului.

Dar atunci, întreba-vom, la ce servește tipul antropologic? Dacă există indiviđi cu predispozițiune criminală, manifestată prin anomalii organice și fisionomie specială, pentru ce nu se propun măsuri preventive în contra lor, înainte ca să comită veri un fapt delictuos? Iar dacă asemenea criminali nu se pot recunoaște de cât după săvârșirea crimei, atunci tipul este o iluziune.

Se susține însă că, din momentul ce s'ar stabili, în urma faptului penal, natura criminalului născut său ce lui de obicei, mijloacele de apărare propuse de școala nouă ar avea de efect oprirea recidivei.

Vom nota în treacă că necesitatea de a se aștepta ca răul să se producă, pentru ca din combinarea elementului obiectiv cu elementul subiectiv să reiasă caracterul criminalului, reduce cu mult serviciile pe cari se pretinde că școala nouă le va aduce societății.

Dar ceea ce contestăm înainte de toate este realitatea criteriului fizic sau psihic al criminalilor. Admitem că există făcători de rele perversi, nesusceptibili de îndreptare, ori cari ar fi cauzele cari îi împing la crimă. Posibilitatea însă de a îi recunoaște, nu numai *a priori* dar și după comiterea primei infracțiuni, nu este demonstrato până astăzi. Iar dacă natura acestor delicuenți nu se poate determina de cât în urma recidivei, care ar fi manifest rea supremă a tendințelor criminale, precum ăice D. Ferri, atunci eșim cu totul din domeniul antropologiei. Fără a mai aminti că recidiva se datorește în mare parte influențelor mediului penitenciar, e destul să observăm că, din moment ce recidiva constituie criteriul principal al criminalității, cestiunea psihofiziologică nu mai prezintă interes, și obiectul discuțiunii se reduce la mijloacele de apărare socială cu care pozitivisti își propun să înlocuiască sistemul represiv actual.

Să examinăm deci în puține cuvinte și teoria pedepsei în sistemul pozitivist.

Se știe că școala nouă, adoptând principiile determinismului, neagă liberul arbitru și responsabilitatea morală, susținând că pedeapsa nu trebuie să aibă alt caracter de cât acel al unei simple măsuri de defensă socială.

Cum stabilește pozitivisti eroarea credinței în libera arbitru? Sociologia criminală, ăice-se, are, ca veri care știință, niște presupuse pe care nu le discută; neexistența liberului arbitru este unul din aceste presupuse.

Argumentare foarte comodă; dacă a afirma este a proba, n'avem ce răspunde. Până astăzi, însă, nu s'a dovedit și nu se va dovedi nici odată adevărul principiului doctrinei pozitiviste. Atât liberul arbitru, cât și teoria opusă, nu sunt susceptibile de demonstrare științifică. Cestiunile de metafizică sunt, prin natura lor, insolubile. Spiritualismul și materialismul se vor combate vecinic fără a se putea pune de acord, lipsind argumentele științifice prin cari ar fi cu putință a se stabili fundamentul unei sau altei din aceste două școale filosofice.

De aceea, discuțiunea asupra acestei cestiuni a și fost înlăturată la congresul din Bruxelles, partizanii liberului arbitru mărginindu-se a declara că principiile școalei clasice nu se opun la adoptarea faptelor pe cari antropologia criminală le ar demonstra în mod neîndoielnic.

Proseliții școalei noi consideră ca peremptorie argumente prin cari D. Ferri combate liberul arbitru, argumente, de alt-fel, reproduse după scrierile determinisilor. Iluziunea liberului arbitru, ăice aceștia, provine din neștiința în care ne găsim adese-ori despre complexul cauzelor cari determină acțiunile noastre, neștiință care ne face să credem că suntem stăpâni pe voința noastră. Din aceasta, însă, pretinsa ignoranță a unor cauze presupuse, se poate oare conchide la existența lor reală? Are asemenea raționament veri o putere convingătoare?

Dar, întreabă d. Ferri, un act de voință este, da sau ba, efectul cauzelor cari îl determină? De sigur, da. Aceste cauze, însă, le simțim în noi înșine; avem conștiința motivelor cari determină acțiunile noastre. Ne hotărăm, în adevăr, dupe motivul cel mai tare; dar puterea acestui motiv este ea mecanică și fatală, sau atârână rezoluțiunea noastră de aprecierea ce facem a diferitelor motive cari o influențează, ascultând când relele noastre porniri, când glasul rațiunii? Noi credem că experiența și observarea ce o poate face fie-care asupra sa, singură posibilă în asemenea materie, și în contra căreia trebuie să se frângă toate raționamentele, pun în evidență voința și libertatea omului. Recunoaștem că facultățile noastre morale sunt în legătură cu dispozițiunile fizice și că forța sau slăbiciunea voinței depinde în parte de temperament. Avem, însă convingerea că, în afară de cazul unde voința este nimicită de boală, această putere internă nu lipsește nimănui.

Dar nu voim să redeschidem o discuțiune zadarnică. Totul s'a ăis pro și contra în această cestiune, care a împărțit pe filosofi din toate timpurile și este ridicată din nou de criminalisti italieni. Să admitem că liberul arbitru nu e de cât o ipoteză, precum ăice d. Ferri. Ipoteză este, până astăzi, și teoria contrară. Și, ipoteză pentru ipoteză, preferăm să credem într'un principiu care consfințește demnitatea omenească și ocrotește tot-d'o-dată interesele societății, de cât să facem din om o mașină supusă orbește unor cauze asupra cărora nu ar avea absolut nici o putere. Să fie sau nu această credință conformă cu realitatea, nu ni se poate răpi sentimentul propriei noastre libertăți. Sentimentele nu se doboară prin raționamente și argumentațiuni.

Ast-fel fiind lucrurile, suntem coprinși de mirare când se afirmă că pozitivismul a isbutit să probeze neexistența liberului arbitru și să distrugă basa veckiei școale penale.

Sunt, în adevăr, criminalisti în afară de școala italiană, cari pun în dubiū libertatea morală; aceștia, însă, nu neagă responsabilitatea criminalilor, ci caută aiurea temeiul ei. D. Tarde se întreabă dacă, în crisa prin care trece astăzi dreptul criminal, trebuie să dispară noțiune

nea culpabilității, și cercetează cum ar putea fi înlocuită; dar nu mai puțin conchide în studiul său asupra acestei cestiuni (*Etudes pénales et sociales. — L'idée de culpabilité*) că este drept și logic a vedea în majoritatea făcătorilor de rele, nu niște bolnavi sau infirmi, ci niște culpabili, și de a 'pedepsi după gradul variabil, nici cum himeric, al culpabilității lor.

Codul penal italian din 1889 a înlăturat veri ce discuțiune asupra liberului arbitru, admitând ca element unic al imputabilității caracterul voluntar al faptului (*la volontarietà del fatto*).

Art. 45 din noul cod, deosebindu-se de dispozițiunile corelative din cele-alte legislațiuni, dispune că nimeni nu poate fi pedepsit pentru veri un delict dacă n'a voit faptul care 'l constituie, afară de casurile unde legea pune faptul în sarcina autorului ca o consecință a acțiunii sau inacțiunii sale. Această teorie, precum explică raportul comisiunii Camerei, face abstracțiune de liberul arbitru, pe care e departe de a'l tăgădui, dar nu 'l supune discuțiunii întru cât numai obiectivitatea faptelor interesează societatea și singur punct de cercetat pentru stabilirea sancțiunii represive este dacă faptele sunt sau nu determinate de voința omului. Teoria este în special susținută de d' Lucchini, eminentul profesor al Universității din Bologna, care a participat la confecționarea legii din 1889. (*Le droit pénal et les nouvelles théories*. Traducere de d. Henri Prudhomme).

Dar, în definitiv, ne întrebăm pentru ce s'ar mai discuta cu pozitivistii cestiunea libertății morale. De vreme ce școala nouă propune pedeapsa cu moarte, deportarea, constringerea la muncă pentru repararea prejudiciului provenind din delict și, în unele cazuri, închisoarea, propune, în alte cuvinte mijloace de represiune analoge cu cele de astăzi, puțin importă dacă, în teorie, admite sau nu existența liberului arbitru. Rămâne, însă pe seama pozitivistilor contradicțiunea flagrantă dintre principiile școalei și aplicarea lor, această mare inconsecință de a pedepsi oameni nerespunzători de faptele lor.

Știm că în sistemul penal al școalei noi pedeapsa nu e înfăptșită de cât ca un mijloc de apărare, ca criminalii, asimilându-se cu animalele vătămătoare, sunt osândiți nu ca culpabili, ci ca dăunători societății, iar proporționalitatea pedepsei cu delictul este înlocuită cu posibilitatea sau imposibilitatea de adaptare a delicuenților la viața socială, pronunțându-se eliminarea lor absolută sau relativă, după gradul de susceptibilitate al acestei adaptări.

Dar natura măsurilor de represiune corespunde oare cu principiile antropologiei?

Incepând cu pedeapsa cu moarte, cine ar fi crezut că, atunci când se agita în Italia suprimarea acestei pedepse care, de fapt, nu se aplica de veri o 14 ani și a și fost desființată prin legea din 1889, cine ar fi crezut că pedeapsa capitală ar fi numărat printre cei mai aprigi apărători ai seî pe reprezentanții școalei noi, cari resping noțiunea responsabilității și a culpabilității? Cum se justifică osândirea la moarte a unor criminali lipsiți de libertatea morală? Cum se conciliază

asemenea principii cu deportarea și părăsirea delicuenților în niște țări sălbatice, unde vor deveni robii indienilor, dacă nu cum-va vor fi omoriți, străpunși de săgețile lor, precum prevede d. Garofalo? Dacă unicul scop al pedepsei este apărarea societății, pentru ce această rigoare nemiloasă o dată ce criminalul e pus în imposibilitate de a săvârși nouă infracțiuni?

Aceste măsuri de eliminare, explică pozitivistii, vor produce în același timp, prin răul și durerea ce le provoacă, efectul preventiv și intimidator pe care trebuie să'l aibă veri-ce pedeapsă. Nu mai cercetăm dacă acest scop al pedepsei poate fi atins într'un sistem penal care admite puterea invincibilă a pornirilor criminale. Întrebăm, însă, cu ce drept se inflige acel rău. Cum se justifică chiar închisoarea, cea mai ușoară dintre pedepsele propuse de școala nouă? Necontestat societatea este în drept a priva pe criminal de libertate pentru a se apăra de dânsul precum se apără de nebunul sau idiotul. Dar alt-ceva este așezarea unui alienat într'o casă de sănătate și alt-ceva detențiunea unui delicuent în închisoare. Dacă criminalii sunt niște inconștienți, nu rămâne de cât să fie internați în asile și supuși unui tratament care să nu aibă nimic comun cu regimul penitenciar. Iată consecința logică a principiilor deterministe. Reprezentanții însă ai școalei noi simt prea bine că asemenea măsură ar echivala cu impunitate și ar fi amenințătoare pentru siguranța publică.

D. Garofalo recunoaște nedreptatea de a se pedepsi niște indiviți împinși la crimă prin fatalitatea organismului lor. Totuși nu se sfiște a declara că suferința impusă pentru apărarea societății este inevitabilă, că dreptate nu există pe acest pământ și că justiția omenească nu poate de câtimita natura procedând la excluderea celor neadaptate la existența socială. În alte cuvinte, legea celui mai tare să predominese în sinul societăților omenești, ca și în natură, și justiția socială să fie suprema injustiție!

Eroarea pozitivismului este de a considera pedeapsa din singur punctul de vedere al utilității sociale, de a se opri la scopul pedepsei și a face abstracțiune de cauza ei. Penalitatea tind, în adevăr, a preveni faptele rele prin oprirea delicuentului și intimidarea celor dispuși a'l imita. În sistemul penal actual intră în scopul pedepsei și amendarea condamnatului, pe care școala nouă o declară imposibilă, negând remușcarea criminalilor. Causa pedepsei, însă, este delictul săvârșit. Scopul se referă la viitor, cauza la trecut. Utilitatea socială nu vine de cât în al doilea rând. Înainte de toate penalitatea e motivată de infracțiunea comisă; trebuie, deci, să fie justă și meritată, și, ca să răspundă la aceeași cerință, trebuie neapărat ca faptul să fie imputabil agentului. Positivismul înlăturând responsabilitatea morală, utilitatea socială rămâne unicul fundament al penalității. Este, însă, evident că utilitatea socială nu e de ajuns pentru justificarea pedepsei. Societatea nu are asupra membrilor seî o putere nelimitată; nu le poate răpi viața sau libertatea de cât atunci când dreptatea o permite.

Iată învășământul școalei vechi, iată principiile adevărate fără de cari justiția e un non sens. Nesocotindu-le, școala nouă trebuia să ajungă la strania concep-

țiune a eliminării și la pedepsirea unor oameni cari încetează de a fi criminali dupe principiile determinismului.

Legislațiunea penală este, de sigur, susceptibilă de ameliorare. Regimul penitenciar reclamă o reformă urgentă în sensul izolării deținuților și unei organizări mai raționale a muncii; întărirea represiunii, mai cu seamă în pri ința recidivei, se impune. Aceste cestiuni sunt la ordinea zilei; ele se agită prin presă, prin congrese și parlamente. Defectele sistemului nostru penal se vor îndrepta cu timpul; se poate, însă, prevedea cu certitudine că principiul responsabilității nu va înceta a fi înscris îndreptul criminal, că teoria eliminării nu se va adopta nici o dată de legiuitor și că scopul pedepsei nu'și va pierde caracterul său de amendare a condamnațiilor.

A atribui creșterea criminalității doctrinei școalei clasice, pe când e știut că ea se datorește mai cu seamă imperfecțiunilor sistemului penitenciar, precum și diferiților factori sociali cari au o înriurire decisivă asupra mersului ei, este, din partea pozitivștilor, o imputare gratuită și puțin serioasă.

Trebuie să combatem răul acolo unde să manifestă și să ne gândim la o organizare mai eficace a măsurilor preventive. E învederat că societatea nu face tot ce' este cu putință pentru micșorarea numărului crimelor și delictelor; ea nu'și îndeplinește datoria întregă față cu cei slabi și cei nenorociți. Ocrotirea nebunilor, a copiilor și femeilor este evident neîndestulătoare. În această direcțiune ar trebui să se îndrepte sollicitudinea celor ce se ocupă cu studii penale și sociale, în loc de a încerca răsturnarea principiilor tradiționale ale dreptului criminal.

Asemenea sforțări vor rămâne zadarnice, precum zadarnică a rămas mișcarea puternică a școlei noui atunci când se discuta în parlamentul italian noul cod care, în 1889, a unificat legislațiunea criminală a Italiei. Cu toate silințele acestei școale și propaganda activă a partizanilor ei, reprezentanții pozitivismului nu isbutiră a introduce în lege veri una din teoriile lor.

De alt-fel, deja la acea epocă, precum ne spune D. Lucchini școala nouă precurgea o parabolă coborâtore; numărul apostolilor și proseliților ei se micșora necontenit și producțiunile lor literare se împuținau asemenea. De atunci încoace congresele din Paris și Bruxelles au accentuat înă neisbânda nouilor teorii.

În această stare de lucruri ne întrebăm dacă promovăduirea doctrinei pozitivistice în universitatea noastră nu este cel puțin inoportună. Într'o scrisoare adresată în 1888 D-lui Charles Lucas, membru al institutului din Franca, D. Lucchini dicea că în cele 21 universități ale Italiei nu există nici o catedră în care să se urmeze ideile antropologiștilor.

E vrednic de notat că creatorii școalei nouă n'au găsit adversari mai neîmpăcați ca cei din propria lor țară, și că mulți dintre cugetători și scriitori, cari la început priimise cu favoare nouile teorii, au sfârșit prin a le repudia, recunoscând slăbiciunea fundamentului lor. Naș-

cerea precipitată a noului organism, scrie D. Lucchini, și a compromis existența; acest organism este mai mult rezultatul unor speculațiuni ingenioase de cât produsul matur și roditor al unui adevărat progres științific, și ca atare era menit să'și piardă în scrut timp puterea și prestigiul, fără a putea spera veri o dezvoltare ulterioară și o aplicare practică.

Fără îndoială, scrierile învățaților fundatori ai școalei nouă copriind studii interesante asupra criminalilor, precum și considerațiuni judicioase asupra unor cestiuni de drept și de procedură penală. Dar aceste cestiuni nu sunt în raport direct cu doctrina însăși și n'avem a ne ocupa de ele. Ceea ce am voit să stabilim este netemeinicia teoriilor fundamentale ale școalei nouă, asupra căroră, pentru a termina, vom formula concluziunile următoare:

Tipul criminal nu există;

Dacă, prin excepțiune, există criminali născuți, denșii nu pot fi recunoscuți în masa delicuenților;

Clasificarea criminalilor este arbitrară și de o aplicare practică imposibilă;

Neresponsabilitatea criminalilor nu e dovedită;

Teoria eliminării, asimilând omul cu animalul, este inadmisibilă;

Utilitatea socială nu e deajuns pentru justificarea pedepsei;

Scopul represiunii ar rămânea în mare parte neatinș dacă pedeapsa și-ar pierde caracterul său suverande moralizare.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE, SECȚIA I

Audiența de la 14 Iunie 1895

Președinția d-lui N. MANDREA, Președinte

Baron M. de Valdberg cu Adela Cogălniceanu și alții

Dobândi. — Punere în întârziere. — Dacă sub codul Calimach era trebuință de chemare în judecată pentru ca debitorul să fie pus în întârziere.

După art. 1760 și următorii din codul Calimach, debitorul este de drept pus în întârziere la împlinirea termenului, de când începe a curge și dobîndile, fără să fie trebuință de chemare în judecată, urmându-se regula «Dies interpellat pro homine».

Decisiunea 312/95. — Casată decisiunea cu No. 18/94 a Curții de Apel din București secția II, dată în procesul dintre Baron M. de Waldberg cu Adela C. Cogălniceanu și alții.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier Ștefănescu.

S'a ascultat: D-l C. Ghiță Ion, avocatul recurențului Baron M. de Waldberg, în expunerea motivelor de casare, în lipsa intimatei Adela C. Cogălniceanu, și d-l procuror general G. Filitti, în concluziuni.

Curtea deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea și greșita interpretare a art. 1760 și urm. din cod. Calimach de oare-ce Curtea prin decisiunea atacată, decide, că aceste articole nu spun că o creanță care nu s'a plătit la termen produce dobândă de drept

pe când din contră citatele articole conțin tocmai această idee care este aplicațiunea cea mai largă a maximei «dies interpellat pro homine» adică că procentele se datorește de debitor prin simplul fapt că capitalul a devenit exigibil.»

Având în vedere decizia supusă recursului din care reese că recurentul Baron M. de Waldberg având a lua de la Mihail Cogălniceanu sume de bani în virtute de titluri, trib. a condamnat pe moștenitorii decedatului Cogălniceanu la plata sumelor reclamate însă cu dobândă de la data reclamațiunei, iar nu de la data titlurilor conform codului Calimach sub imperiul căruia era făcute actele;

Considerând că dupe art. 1760 și urm. din codicele Calimach regulele de urmat în privința plății dobânzilor e diferit de codul actual, căci prin acel codice debitorul e de drept pus în întârziere la împlinirea termenului fără să fie trebuință de tragere în judecată, urmându-se regula: «Dies interpellat pro homine», confirmată prin art. 1761 și al codice;

Că în specie Curtea, decizând că, întru cât nu este stipulată dobânda, interesele nu pot fi acordate de cât de la data cererei, a violat principiile de drept puse prin art. 1760 și următorii din codicele Calimach sub imperiul căruia s'a făcut actele de împrumut dând o decisiune casabilă.

Pentru aceste motive, Curtea, casează.

INFORMAȚIUNI

D-l Gr. G. Păucescu, distinsul membru al baroului bucureștean și autor al savantului *Tractat al obligațiunilor*, a reluat direcțiunea dărilor *Dreptul* pe care acum 14 ani o lăsase regretatului Dimitrie C. Popescu.

La palatul de justiție se desfășură o activitate foarte mare pentru a-l da gata în câte-va zile.

Etagiul de sus în care se află Curtea de Casație și Curtea de Apel este gata; mobilierul a fost așezat, și deja archiva Curții de casație, afară de dosarele ce sunt în curs judecată, a fost transportată în noul local. De asemenea și archiva tribunalului de notariat a fost mutată în palat, continuând a fi mutate și arhivele celor-lalte instanțe judecătorești.

La 4 Octombrie se va face, cu mare solemnitate, inaugurarea palatului.

După toate probabilitățile, această serbare va avea loc în frumoasa și măreața sală a Pașilor-perduți, în care se lucrează acuma la așezarea celor două scări de marmură ce conduc la etajele de sus; de cum-va nu se vor putea termina ambele scări, se va pune toate silințele să se termine scara din dreapta intrării, ale cărei lucrări sunt mai înaintate, rămânând ca locul scării din stânga să

fie mascat, pentru solemnitatea inaugurării, cu decoratiuni de drapele și verdeață, iar lucrările de terminare ale scării vor continua și după inaugurare.

Diarele parisiene ne aduce știrea că d-l Trarieux, ministrul de justiție al Republicei franceze, a luat inițiativa unei reforme foarte importante, privitoare la înaintarea magistraților.

De aci înainte, înaintarea magistraților nu va depinde numai de ministru.

În fie-care an primii președinți și procurorii generali după lângă Curțile de apel vor dresa liste de magistrații din circumscripțiile lor, listele întemeiate atât pe meritul personal al magistraților cât și pe vechime.

Aceste liste vor fi supuse unei comisii superioare, compusă din primul președinte și din procurorul general al Curții de Casație, și din câți va funcționa superiorii din ministerul justiției, și vor servi la facerea unei liste definitive ce va cuprinde un sfert din personalul curților și tribunalelor, și din care ministrul va alege pe magistrații ce merită a fi înaintați.

Deja ministrul Trarieux a invitat pe primii președinți și pe procurorii generali ai Curților de apel să-i comunice, în cel mai scurt timp, recomandățiunile lor, spre a-i parveni înainte de deschiderea anului judecătorec, solemnitate ce în Franța nu a avut încă loc.

Primim din partea elocuentului membru al baroului bucureștean M. D. Korné, o broșură asupra „Violării art. 25 din Constituțiune” și a cărei concludsiune juridică este că „Urmărirea începută pe baza unei telegrame al cărei secret a fost violat, este nulă.”

Această cestiune, tratată cu mult talent și cu o adevărată erudițiune de către d-l Korné, a servit de apărare lui Robescu înaintea tribunalului Covurlui, cerându-se anularea instrucțiunei ca făcută pe baza unei telegrame adusă la cunoștința parchetului prin comiterea delictului de violare a secretului depeșilor telegrafice.

Se știe că Gogu Robescu este dat în judecată ca inculpat în afacerea iluminării orașului Galați cu breningită, un nou ulei mineral care luminează bine, în sensul figurat ce dau francezii cuvântului *éclairer*, dar care pătează și mânjește orice atinge.